

**PROCEDURY REAGOWANIA
W SYTUACJACH KRYZYSOWYCH
W SZKOLE PODSTAWOWEJ NR 1
W GRYFOWIE ŚLĄSKIM**

Procedury wprowadzono w życie dnia 30.10.2019 r. na podstawie zarządzenia dyrektora.

SPIS TREŚCI

I. PROCEDURA: AGRESYWNE ZACHOWANIE UCZNIA.....	str. 3
II. PROCEDURA: STOSOWANIE PRZEMOCY FIZYCZNEJ LUB PSYCHICZNEJ.....	str. 3
III. PROCEDURA: POSTĘPOWANIE W PRZYPADKU UCZNIA ZAGROŻONEGO DEMORALIZACJĄ	str. 3
IV. PROCEDURA: ZNALEZIENIE W SZKOLE SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH	str. 4
V. PROCEDURA: KRADZIEŻ LUB WYMUSZENIE PIENIĘDZY LUB PRZEDMIOTÓW WARTOŚCIOWYCH.....	str. 5
VI. PROCEDURA: PRZYPADEK ROZPOWSZECZNIA PORNOGRAFII W SZKOLE PRZEZ UCZNIA.....	str. 5
VII. PROCEDURA: SYTUACJA WYPADKU UCZNIA W SZKOLE.....	str. 6
VII. PROCEDURA: POPEŁNIENIE PRZEZ UCZNIA CZYNU KARALNEGO....	str. 7
IX. PROCEDURA: PRZYPADEK UCZNIA BĘDĄCEGO OFIARĄ CZYNU KARALNEGO.....	str. 8
X. PROCEDURA: POSTĘPOWANIE W PRZYPADKU UJAWNIECIA CYBERPRZEMOCY.....	str. 8
XI. PEOCEDURA: POSTĘPOWANIE Z DZIECKIEM PRZEWLEKLE CHORYM	str. 11
XII. PROCEDURA: POSTĘPOWANIE Z UCZNIEM, KTÓRY ZGŁASZA ZŁE SAMOPOCZUCIE (PRAWDOPODOBIENSTWO CHOROBY).....	str. 17
XIII. PROCEDURA: POSTĘPOWANIE W PRZYPADKU, GDY UCZEŃ WAGARUJE.....	str. 18
XIV. PROCEDURA: POSTĘPOWANIE W SPRAWACH SPORNYCH I KONFLIKTACH.....	str. 18
XV. PROCEDURA: POSTĘPOWANIE WOBEC UCZNIA PALĄCEGO PAPIEROSY (W TYM E-PAPIEROSY).....	str. 19
XVI. PROCEDURA: POSTĘPOWANIE W PRZYPADKU WULGARNEGO SŁOWNICTWA UCZNIA.....	str. 20
XVII. PROCEDURA: POSTĘPOWANIE W PRZYPADKU, GDY UCZEŃ UNIEMOŻLIWIA PRZEPROWADZENIE LEKCJI.....	str. 20
XVIII. PROCEDURA: POSTĘPOWANIE W PRZYPADKU NISZCZENIA MIENIA SZKOŁY LUB PRYWATNEGO PRZEZ UCZNIA.....	str. 21
XIX. PROCEDURA: PRÓBA SAMOBÓJCZA UCZNIA.....	str. 21
XX. PROCEDURA: ŚMIERĆ UCZNIA.....	str. 22
XXI. PROCEDURA: ŻAŁOBA PO ŚMIERCI UCZNIA.....	str. 23
XXII. PROCEDURA: POSTĘPOWANIE W PRZYPADKU ATAKU TERRORYSTYCZNEGO.....	str. 23
XXIII. PROCEDURA: POSTĘPOWANIE NA WYPADEK OGŁOSZENIA ALARMU BOMBOWEGO	str. 24
XXIV. PROCEDURA: POSTĘPOWANIE NA WYPADEK POJAWIENIA SIĘ AGRESYWNEGO INTRUZA (NAPASTNIKA).....	str. 25
XXV. PROCEDURA: POSTĘPOWANIE PO ZAKOŃCZENIU KRYZYSU.....	str. 25
XXVI. PODSTAWY PRAWNE PROCEDUR.....	str. 27

I. PROCEDURA: AGRESYWNE ZACHOWANIE UCZNIA

1. Nauczyciel obserwujący takie zachowanie ma obowiązek przerwania go, używając perswazji słownej, lub fizycznego unieruchomienia w przypadku zachowania będącego zagrożeniem dla zdrowia /życia ucznia, lub osób w jego otoczeniu.
2. Wychowawca przeprowadza rozmowę z uczniem w obecności nauczyciela – świadka zdarzenia (zidentyfikowanie ofiary, agresora, świadka, ocena zdarzenia, wyciągnięcie wniosków). Jeżeli jest to konieczne w wyjaśnianiu sytuacji uczestniczy pedagog szkolny.
3. Nauczyciel dokumentuje zdarzenie poprzez dokonanie wpisu do dziennika zajęć lekcyjnych klasy (opis zdarzenia, osoby uczestniczące, sprawca, poszkodowany).
4. Wychowawca klasy informuje o zaistniałej sytuacji rodziców uczniów.
5. Jeżeli istnieje taka konieczność, agresywny uczeń powinien być objęty pomocą psychologiczno-pedagogiczną i może zostać skierowany za zgodą rodziców lub opiekunów prawnych na konsultacje psychologiczne (np. trening zastępowania agresji).
6. W zależności od rodzaju zdarzenia oraz jego konsekwencji o fakcie jego zaistnienia może zostać poinformowana policja.
7. Obligatoryjnie powiadamia się policję, jeżeli agresja ma rażące przejawy.
8. Jeżeli skutkiem zachowania agresywnego było uszkodzenie mienia, dyrektor szkoły wyciąga konsekwencje materialne od rodziców sprawców.
9. Jeżeli agresywne zachowania ucznia/uczniów mają charakter ciągły, dyrektor szkoły może wystąpić do Dolnośląskiego Kuratora Oświaty o przeniesienie ucznia do innej szkoły.

II. PROCEDURA: STOSOWANIE PRZEMOCY FIZYCZNEJ LUB PSYCHICZNEJ

1. Nauczyciel, pracownik szkoły, który jest świadkiem stosowania przemocy ma obowiązek zareagować w celu zabezpieczenia przed dalszą agresją.
2. Nauczyciel, pracownik szkoły zgłasza ten fakt wychowawcy klasy.
3. Wychowawca przeprowadza rozmowę wyjaśniającą z uczniem i powiadamia rodziców.
4. Wychowawca, jeżeli sytuacja tego wymaga, zgłasza ten fakt pedagogowi szkolnemu, a ten dyrektorowi szkoły.
5. W przypadku szczególnie drastycznych aktów agresji lub gdy, akty te powtarzają się nauczyciel lub wychowawca sporządza w dzienniku zajęć lekcyjnych notatkę opisującą sytuację.
6. Wychowawca natychmiast powiadamia rodziców sprawcy i poszkodowanego pisemnie lub telefonicznie i odnotowuje ten fakt w dzienniku lekcyjnym.
7. Uczeń stosujący przemoc otrzymuje nagane wychowawcy, a w poważniejszych przypadkach lub powtarzających się aktach przemocy – nagane dyrektora lub inną karę przewidzianą w Statucie szkolnym.
8. W szczególnych przypadkach powtarzających się aktów przemocy lub w przypadkach szczególnie drastycznych, dyrektor szkoły zgłasza te fakty policji.

III. PROCEDURA: POSTĘPOWANIE W PRZYPADKU UCZNIA ZAGROŻONEGO DEMORALIZACJĄ

Procedura dotyczy przypadku, gdy uczeń, który nie ukończył 18 lat używa alkoholu lub innych środków w celu wprowadzenia się w stan odurzenia, uprawia nierząd, bądź przejawia inne zachowania świadczące o demoralizacji (naruszanie zasad współżycia społecznego, popełnienie czynu zabronionego, systematyczne uchylanie się od obowiązku szkolnego, wólcęgostwo, udział w działalności grup przestępczych).

1. Nauczyciel, który ma informacje o w/w faktach niezwłocznie powiadamia pedagoga/psychologa szkolnego, wychowawcę oraz dyrektora szkoły.

2. Pedagog/psycholog szkolny przeprowadza z uczniem rozmowę wychowawczą, zobowiązując go do poprawnego zachowania.
3. Do szkoły wzywa się rodziców ucznia, informuje ich o problemach wynikających z zachowania dziecka oraz obliuguje do szczególnego nadzoru na dzieckiem.
4. W przypadku braku chęci ze strony rodziców do współpracy ze szkołą na rzecz dziecka i braku poprawy w zachowaniu ucznia, szkoła pisemnie powiadamia o zaistniałej sytuacji sąd rodzinny lub policję.

IV. PROCEDURA: ZNALEZIENIE W SZKOLE SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH

1. W przypadku znalezienia podejrzananej substancji odurzającej na terenie szkoły, należy:
 - a) zachować szczególne środki ostrożności,
 - b) zabezpieczyć substancję przed dostępem do niej uczniów oraz ew. jej zniszczeniem
 - c) powiadomić dyrektora szkoły, który powiadamia policję,
 - d) ustalić (jeżeli to możliwe), do kogo znaleziona substancja należy,
 - e) przekazać policji zabezpieczoną substancję oraz informację o zaistniałej sytuacji,
 - f) opracować i prowadzić projekty edukacyjne dot. w/w problematyki.
2. W przypadku podejrzenia ucznia o posiadanie środków odurzających należy:
 - a) odizolować ucznia od pozostałych uczniów w klasie,
 - b) powiadomić pedagoga/psychologa szkolnego,
 - c) powiadomić dyrektora szkoły, dyrektor powiadamia policję,
 - d) zażądać od ucznia w obecności innej osoby/pedagoga przekazania posiadanej substancji,
 - f) powiadomić rodziców/prawnych opiekunów ucznia,
 - g) poinformować rodziców o obowiązujących procedurach w szkole,
 - h) przeprowadzić z uczniem w obecności rodziców / opiekunów prawnych dziecka rozmowę o złamaniu obowiązującego prawa szkolnego. W dalszej kolejności należy objąć ucznia działaniami profilaktycznymi lub wychowawczymi. Wsparcia należy udzielić również rodzicom/opiekunom prawnym ucznia,
 - i) podjąć wraz z rodzicami działania profilaktyczne w zakresie posiadania i rozprowadzania środków odurzających.
3. W przypadku rozpoznania stanu odurzenia ucznia substancjami psychoaktywnymi (alkoholem, narkotykami, dopalaczami itp.):
 - a) nauczyciel, który podejrzewa, że na terenie szkoły przebywa uczeń będący pod wpływem substancji psychoaktywnych, informuje o tym niezwłocznie wychowawcę klasy lub pedagoga szkolnego oraz dyrektora szkoły,
 - b) z uwagi na bezpieczeństwo takiego ucznia nauczyciel lub inny wyznaczony pracownik szkoły umieszcza go w miejscu niedostępnym dla innych osób (w sali lub w innym pomieszczeniu niedostępnym dla pozostałych uczniów) i sprawuje nad nim opiekę,
 - c) nauczyciel wzywa do szkoły pogotowie w celu stwierdzenia lub wykluczenia stanu odurzenia ucznia, a gdy jest to konieczne - udzielenia mu pierwszej pomocy,
 - d) wychowawca ucznia lub dyrektor szkoły informuje rodziców/prawnych opiekunów ucznia, zobowiązując ich do niezwłocznego odebrania dziecka ze szkoły chyba, że wcześniej został zabrany przez pogotowie.
 - e) podczas spotkania z rodzicami obecni są: dyrektor szkoły, wychowawca klasy oraz pedagog szkolny. Z rozmowy z rodzicami/prawnymi opiekunami ucznia dyrektor szkoły lub wychowawca klasy sporządza notatkę, w której zawiera informacje, co do przebiegu spotkania i przekazania ucznia rodzicom. Rodzice podpisują notatkę, potwierdzając w ten sposób odbiór dziecka ze szkoły.
 - f) w przypadku odmowy odebrania ucznia ze szkoły lub braku możliwości nawiązania kontaktu z rodzicami/prawnymi opiekunami dziecka lekarz z pogotowia, po zbadaniu

ucznia, decyduje o jego przewiezieniu do szpitala lub przekazaniu go funkcjonariuszom policji,

- g) w przypadku, gdy uczeń jest agresywny i stwarza zagrożenie dla innych uczniów lub pracowników szkoły, a rodzice odmawiają jego odbioru lub nie jest możliwe nawiązanie z nimi kontaktu, dyrektor szkoły zawiadamia o zdarzeniu policję. Policja zawiadamia również rodziców/prawnych opiekunów ucznia, a gdy uczeń nie ma ukończonych 18 lat - sąd rodzinny.
 - h) przypadku powtarzania się podobnych zdarzeń w stosunku do tego samego ucznia dyrektor szkoły ma obowiązek powiadomić o tym policję sąd rodzinny,
 - i) dyrektor szkoły sam lub wspólnie z wychowawcą klasy i pedagogiem podejmuje decyzję o wymierzeniu uczniowi - sprawcy kary przewidzianej w Statucie szkoły.
 - j) nauczyciel dokumentuje zdarzenie, sporządzając notatkę, którą przekazuje dyrektorowi.
4. W przypadku odmowy współpracy przez rodziców:
- a) szkoła pisemnie powiadamia o zaistniałej sytuacji sąd rodzinny lub policję,
 - b) powiadomione instytucje wdrażają obowiązujące procedury postępowania,
 - c) szkoła współpracuje z instytucjami w zakresie pomocy i wsparcia ucznia,
 - d) szkoła udziela informacji i przekazuje dotychczasowe sposoby postępowania z uczniem.

V. PROCEDURA: KRADZIEŻ LUB WYMUSZENIE PIENIĘDZY LUB PRZEDMIOTÓW WARTOŚCIOWYCH

Działania mające na celu powstrzymanie i niwelowanie tego zjawiska winny zostać podjęte bezzwłocznie.

- 1. Osoba, która wykryła kradzież, winna bezzwłocznie powiadomić dyrektora szkoły. Należy przekazać sprawcę czynu (o ile jest znany i przebywa na terenie szkoły) pod opiekę pedagoga szkolnego lub dyrektora szkoły.
- 2. Należy zabezpieczyć dowody przestępstwa tj. przedmioty pochodzące z kradzieży lub wymuszenia, zawiadomić o fakcie kradzieży policję i przekazać funkcjonariuszom ewentualne dowody przestępstwa.
- 3. Należy zażądać, aby uczeń przekazał skradzioną rzecz, pokazał zawartość torby szkolnej oraz kieszeni we własnej odzieży oraz przekazał inne przedmioty budzących podejrzenie co do ich związku z poszukiwaną rzeczą - w obecności innej osoby, np. wychowawcy klasy, pedagoga szkolnego, dyrektora lub innego pracownika szkoły (należy pamiętać, że pracownik szkoły nie ma prawa samodzielnie wykonać czynności przeszukania odzieży ani teczek ucznia. Może to zrobić tylko policja).
- 4. We współpracy z pedagogiem szkolnym należy ustalić okoliczności czynu i ewentualnych świadków zdarzenia.
- 5. Dyrektor szkoły winien wezwać rodziców (opiekunów prawnych) sprawcy i przeprowadzić rozmowy z uczniem w ich obecności. Należy sporządzić notatkę z tej rozmowy podpisaną przez rodziców.
- 6. Sprawca winien dokonać zadośćuczynienia poszkodowanemu w kradzieży.

VI. PROCEDURA: PRZYPADEK ROZPOWSZECHNIANIA PORNOGRAFII W SZKOLE PRZEZ UCZNIA

- 1. W przypadku powzięcia przez nauczyciela/rodzica lub inną osobę informacji o rozpowszechnianiu przez ucznia pornografii w Internecie, w szkole należy bezzwłocznie powiadomić dyrektora szkoły oraz administratora sieci o zaistniałym zdarzeniu.
- 2. W przypadku, gdy uczeń przekazuje informację o osobach, które pokazywały materiały pornograficzne, konieczne jest zapewnienie anonimowości w celu uniknięcia ewentualnych konsekwencji, które mogą być związane z przemocą skierowaną wobec tego ucznia przez sprawców zdarzenia.

3. Dyrektor szkoły winien przekazać informację o stwierdzonym zagrożeniu pracownikom szkoły.
4. Wychowawca klasy i pedagog szkolny winien podjąć działania profilaktyczne wśród uczniów w celu wskazania zagrożeń, jakie niesie za sobą upublicznianie materiałów o charakterze pornograficznym oraz wskazania możliwych konsekwencji tego typu działań.
5. Dyrektor winien wezwać do szkoły rodziców/prawnych opiekunów ucznia, który rozpowszechniał materiały pornograficzne.
6. Wychowawca lub pedagog/psycholog szkolny winien przeprowadzić rozmowę z rodzicami/prawnymi opiekunami ucznia sprawcy na temat zdarzenia.

VII. PROCEDURA: SYTUACJA WYPADKU UCZNIA W SZKOLE

1. Udzielenie pierwszej pomocy przedmedycznej poszkodowanemu

Pracownik szkoły, który powziął wiadomość o wypadku ucznia niezwłocznie zapewnia poszkodowanemu opiekę, w szczególności sprowadzając fachową pomoc medyczną, a w miarę możliwości udzielając poszkodowanemu pierwszej pomocy. Udzielenie pierwszej pomocy w wypadkach jest prawnym obowiązkiem każdego pracownika szkoły. Jej nieudzielenie, szczególnie w odniesieniu do osoby odpowiedzialnej za bezpieczeństwo ucznia, skutkuje sankcją karną. W sytuacji wypadku ucznia, nauczyciel przerywa lekcję, wyprowadzając uczniów z miejsca zagrożenia, jeżeli miejsce, w którym są lub będą prowadzone zajęcia może stwarzać zagrożenie dla bezpieczeństwa uczniów. Pracownik zobowiązany jest do niezwłocznego powiadomienia dyrektora szkoły o sytuacji.

2. Obowiązek powiadamiania i zabezpieczenia miejsca zdarzenia

- a) O każdym wypadku zawiadamia się niezwłocznie: rodziców (opiekunów) poszkodowanego, pracownika szkoły odpowiedzialnego za bezpieczeństwo i higienę pracy.
- b) O wypadku śmiertelnym, ciężkim i zbiorowym zawiadamia się niezwłocznie policję, służby medyczne, organ prowadzący i kuratora oświaty.
- c) O wypadku, do którego doszło w wyniku zatrucia, zawiadamia się niezwłocznie państwowego inspektora sanitarnego. Zawiadomień dokonuje dyrektor lub upoważniony przez niego pracownik szkoły. Fakt ten powiadamiający dokumentuje wpisem w dzienniku lekcyjnym podając datę i godzinę powiadomienia rodziców / opiekunów prawnych ucznia o wypadku.
- d) Przy lekkich przypadkach (brak wyraźnych obrażeń – np. widoczne tylko lekkie zaczerwienienie, zadrapanie, lekkie skaleczenie), po udzieleniu pierwszej pomocy poszkodowanemu uczniowi, powiadamiający o zdarzeniu ustala z nim: potrzebę wcześniejszego przyjścia rodzica i godzinę odbioru dziecka ze szkoły w dniu zdarzenia.
- e) Informację o powyższych ustaleniach powiadamiający zamieszcza również w dzienniku zajęć lekcyjnych. Wpis zostaje potwierdzony podpisem rodzica w ustalonym terminie.
- f) W każdym trudniejszym przypadku (widoczne obrażenia, urazy, niepokojące objawy) dyrektor lub upoważniona osoba wzywa pogotowie ratunkowe.
- g) W przypadku stwierdzenia przez lekarza potrzeby pobytu ucznia w szpitalu, należy zapewnić uczniowi opiekę w drodze do szpitala.
- h) Jeżeli wypadek został spowodowany niesprawnością techniczną pomieszczenia lub urządzeń, miejsce wypadku pozostawia się nienaruszone. Dyrektor zabezpiecza je do czasu dokonania oględzin lub wykonania szkicu przez zespół powypadkowy.
- i) Jeżeli wypadek zdarzył się w czasie wyjścia, wycieczki, imprezy organizowanej poza terenem szkoły, wszystkie stosowne decyzje podejmuje opiekun grupy/kierownik wycieczki i odpowiada za nie.
- j) Do czasu rozpoczęcia pracy przez zespół powypadkowy dyrektor zabezpiecza miejsce

wypadku w sposób wykluczający dopuszczenie osób niepowołanych. Jeżeli czynności związanych z zabezpieczeniem miejsca wypadku nie może wykonać dyrektor, wykonuje je upoważniony przez dyrektora pracownik szkoły.

3. Zespół powypadkowy

Dyrektor szkoły powołuje zespół powypadkowy. W jego skład wchodzi z zasady pracownik odpowiedzialny za służby bezpieczeństwa i higienę pracy. Jeżeli w składzie zespołu nie może uczestniczyć pracownik służby BHP, w skład zespołu wchodzi dyrektor szkoły. W składzie zespołu może uczestniczyć przedstawiciel organu prowadzącego, kuratora oświaty lub rady rodziców. Przewodniczącym zespołu jest pracownik odpowiedzialny za BHP w szkole, a jeżeli nie ma go w składzie zespołu – przewodniczącym zespołu spośród pracowników szkoły wyznacza dyrektor.

4. Postępowanie powypadkowe

Zespół powypadkowy:

- a) przeprowadza postępowanie powypadkowe i sporządza dokumentację powypadkową,
- b) rozmawia z uczniem (w obecności rodzica lub wychowawcy/pedagoga szkolnego) i sporządza protokół przesłuchania,
- c) rozmawia ze świadkami wypadku i sporządza protokoły przesłuchania; jeżeli świadkami są uczniowie - przesłuchanie odbywa się w obecności wychowawcy lub pedagoga szkolnego, a protokół przesłuchania odczytuje się w obecności ucznia - świadka i jego rodziców,
- d) sporządza szkic lub fotografię miejsca wypadku,
- e) uzyskuje pisemne oświadczenie nauczyciela, pod opieką którego uczeń przebywał w czasie, gdy zdarzył się wypadek,
- f) uzyskuje opinię lekarską z opisem doznanych obrażeń i określeniem rodzaju wypadku,
- g) sporządza protokół powypadkowy nie później niż w ciągu 14 dni od daty uzyskania zawiadomienia o wypadku – protokół powypadkowy podpisują członkowie zespołu oraz dyrektor szkoły. Przekroczenie 14 dniowego terminu może nastąpić w przypadku, gdy wystąpią uzasadnione przeszkody lub trudności uniemożliwiające sporządzenie protokołu w wyznaczonym terminie. W sprawach spornych rozstrzygające jest stanowisko przewodniczącego zespołu.

Z treścią protokołu powypadkowego i innymi materiałami postępowania powypadkowego zaznajamia się: poszkodowanego pełnoletniego i rodziców (opiekunów) poszkodowanego małoletniego. Jeżeli poszkodowany pełnoletni zmarł lub nie pozwala mu na to stan zdrowia, z materiałami postępowania powypadkowego zaznajamia się jego rodziców (opiekunów). Protokół powypadkowy doręcza się osobom uprawnionym do zaznajomienia się z materiałami postępowania powypadkowego.

VIII. PROCEDURA: POPEŁNIENIE PRZEZ UCZNIA CZYNU KARALNEGO

Przypadek dotyczy czynów zabronionych przez ustawę o postępowaniu w sprawach nieletnich rozumianych jako przestępstwo, przestępstwo skarbowe albo wykroczenie określone w artykułach:

- art. 50a – posiadanie noża, maczety lub innego podobnie niebezpiecznego przedmiotu w miejscu publicznym,
- art. 51 – zakłócenie spokoju lub porządku publicznego,
- art. 69 – umyślne niszczenie, uszkodzanie, usuwanie znaków,
- art. 74 – niszczenie, uszkodzanie, usuwanie znaków ostrzegawczych,
- art. 76 – rzucanie przedmiotami w pojazd mechaniczny,
- art. 85 – samowolne ustawianie, niszczenie, uszkodzanie znaków,
- art. 87 – prowadzenie pojazdu w stanie po użyciu alkoholu,
- art. 119 – kradzież lub przywłaszczenie,
- art. 122 – paserstwo czyli nabycie mienia, wiedząc o tym, że pochodzi ono z kradzieży,

art. 124 – niszczenie lub uszkodzanie cudzej rzeczy,

art. 133 – spekulacja biletami, tzw. konik,

art. 143 – utrudnianie lub uniemożliwianie korzystania z urządzeń użytku publicznego.

1. Osoba będąca świadkiem/dostrzegła zagrożenie zobowiązana jest do powiadomienia dyrektora szkoły.
2. Dyrektor szkoły odpowiada za ustalenie okoliczności czynu i ewentualnych świadków zdarzenia.
3. W przypadku, gdy sprawca jest znany i przebywa na terenie szkoły, wyznaczone przez dyrektora osoby winny zatrzymać i przekazać go dyrektorowi szkoły lub pedagogowi szkolnemu pod opiekę.
4. Dyrektor szkoły winien powiadomić rodziców ucznia o zaistniałym przypadku.
5. Dyrektor szkoły jest zobowiązany do niezwłocznego powiadomienia policji w przypadku, gdy sprawa jest poważna (np. rozbój, uszkodzenie ciała, itp.) lub w przypadku, gdy nieletni sprawca nie jest uczniem szkoły i jego tożsamość jest nieznana. Do jego obowiązków należy także zabezpieczenie ewentualnych dowodów lub przedmiotów pochodzących z przestępstwa i przekazanie ich policji.
6. Osoba będąca świadkiem/dostrzegła zagrożenie zobowiązana jest do powiadomienia dyrektora szkoły.
7. Dyrektor szkoły odpowiada za ustalenie okoliczności czynu i ewentualnych świadków zdarzenia.
8. Po przybyciu do szkoły rodzice/prawni opiekunowie lub policja przejmują odpowiedzialność za dziecko. Szkoła udziela tym osobom wszelkiej koniecznej pomocy.
9. Wobec ucznia – sprawcy czynu karalnego wychowawca klasy prowadzi interwencję profilaktyczną.

IX. PROCEDURA: PRZYPADEK UCZNIA BĘDĄCEGO OFIARĄ CZYNU KARALNEGO

1. Osoba będąca świadkiem, która dostrzegła zagrożenie, winna udzielić ofierze czynu karalnego pierwszej pomocy (przedmedycznej), bądź zapewnić jej udzielenie poprzez wezwanie lekarza, w przypadku kiedy ofiara doznała obrażeń. Następnie świadek powinien powiadomić o sytuacji dyrektora szkoły.
2. Obowiązkiem dyrektora szkoły jest niezwłoczne powiadomienie rodziców ucznia - ofiary czynu karalnego.
3. Następnie dyrektor szkoły winien niezwłocznie wezwać policję, szczególnie w przypadku, kiedy istnieje konieczność profesjonalnego zabezpieczenia śladów przestępstwa, ustalenia okoliczności i ewentualnych świadków zdarzenia.
4. W dalszej kolejności ofiara czynu karalnego powinna otrzymać pomoc, wsparcie psychologiczne.

X. PROCEDURA: POSTĘPOWANIE W PRZYPADKU UJAWNIECIA CYBERPRZEMOCY

1. Ujawnienie przypadku cyberprzemocy

Osobami, które mogą zgłosić o podejrzeniu lub zaistnieniu cyberprzemocy mogą być: poszkodowany uczeń (ofiara), jego rodzice (opiekunowie), inni uczniowie, świadkowie zdarzenia, nauczyciele.

2. Ustalenie okoliczności zdarzenia

W szkole zgłaszanie wypadków cyberprzemocy odbywa się według następującej zasady:

- uczeń- ofiara lub świadek cyberprzemocy informuje wychowawcę klasy lub w wypadku jego nieobecności pedagoga szkolnego lub dyrektora szkoły o wystąpieniu takiego

zjawiska,

- jeśli wiedzę o zajściu posiada nauczyciel nie będący wychowawcą, powinien przekazać informację wychowawcy klasy, który informuje o fakcie pedagoga szkolnego i dyrektora,
- pedagog szkolny i dyrektor szkoły wraz z wychowawcą klasy powinni dokonać analizy zdarzenia i zaplanować dalsze postępowanie.
- do szkoły należy ustalenie okoliczności zdarzenia i ewentualnych świadków, przeprowadzenie rozmów z ofiarą, świadkami i sprawcami incydentu.

Ważne, aby nie konfrontować sprawcy cyberprzemocy z ofiarą!

- nauczyciel zajęć komputerowych w miarę możliwości zabezpiecza dowody i ustala tożsamość sprawcy cyberprzemocy.

3. Zabezpieczenie dowodów

Wszelkie dowody cyberprzemocy powinny zostać zabezpieczone i zarejestrowane. Należy zanotować datę i czas otrzymania materiału, treść wiadomości oraz, jeśli to możliwe, dane nadawcy (nazwę użytkownika, adres e-mail, numer telefonu komórkowego, itp.) lub adres strony www, na której pojawiły się szkodliwe treści czy profil.

Jak można zarejestrować dowody cyberprzemocy?

- a) telefon komórkowy (nie wolno kasować wiadomości, trzeba zapisywać zarówno te tekstowe jak też zdjęcia, nagrania z dyktafonu czy filmy),
- b) komunikatory (w niektórych serwisach jest możliwość zapisywania rozmów w tzw. archiwach. Jeżeli nie ma takiej możliwości, można rozmowę skopiować do edytora tekstowego i wydrukować),
- c) strona www (można zapisać widok strony przez naciśnięcie klawisza CTRL i Print Screen, a następnie wykonać operację "wklej" w dokumencie Word lub Paint),
- d) e-mail (trzeba zapisać wiadomość i to nie tylko treść, ale całą wiadomość, ponieważ może to pomóc w ustaleniu pochodzenia wiadomości).

4. Zidentyfikowanie sprawcy cyberprzemocy

- a) Szkoła podejmuje działania mające na celu identyfikację sprawcy cyberprzemocy.
- b) W przypadku, gdy zostało złamane prawo, a tożsamości sprawcy nie udało się ustalić należy bezwzględnie skontaktować się z policją.

5. Działania wobec sprawcy cyberprzemocy.

W przypadku, gdy sprawca cyberprzemocy jest uczniem szkoły, pedagog szkolny powinien podjąć dalsze działania:

- a) Przeprowadzenie rozmowy z uczniem - sprawcą o jego zachowaniu;
 - celem rozmowy powinno być ustalenie okoliczności zdarzenia, wspólne zastanowienie się nad jego przyczynami i próbowanie rozwiązania sytuacji konfliktowej,
 - sprawca powinien dostać jasny i zdecydowany komunikat o tym, że szkoła nie akceptuje żadnych form przemocy,
 - należy z uczniem omówić skutki jego postępowania i poinformować o konsekwencjach regulaminowych, jakie zostaną wobec niego zastosowane,
 - sprawca powinien zostać zobowiązany do usunięcia szkodliwych materiałów z sieci,
 - ważne jest znalezienie sposobów zadośćuczynienia wobec ofiary cyberprzemocy,
 - jeżeli jest kilku sprawców, rozmawiać z każdym osobno
 - nie konfrontować sprawcy z ofiarą.
- b) Powiadomienie rodziców sprawcy i omówienie z nimi zachowania dziecka;
 - rodzice sprawcy powinni być powiadomieni o zdarzeniu, zapoznani z dowodami i decyzją w sprawie dalszego postępowania i podjętych przez szkołę środków dyscyplinarnych wobec ich dziecka,
 - należy pozyskać rodziców do współpracy i ustalić jej zasady,
 - warto opracować projekt kontraktu dla dziecka określającego zobowiązania ucznia, rodziców i przedstawicieli szkoły oraz konsekwencje nieprzestrzegania wymagań i

- terminów realizacji zadań zawartych w kontrakcie,
- c) Objęcie sprawcy pomocą psychologiczno- pedagogiczną;
- praca z uczniem powinna zmierzać w kierunku pomocy uczniowi w zrozumieniu zachowania, w zmianie postępowania i postawy ucznia,
 - pomoc ta może być udzielona przez pedagoga i psychologa szkolnego,
 - w szczególnym przypadku może być konieczność skierowania ucznia na dalsze badania specjalistyczne i terapię, np. do poradni psychologiczno-pedagogicznej.

6. Środki dyscyplinarne wobec sprawcy.

- a) Wobec sprawcy cyberprzemocy szkoła stosuje standardowe kary jak wobec sprawców każdej przemocy, zawarte w statucie szkoły. Jednakże warto rozszerzyć je o czasowy zakaz korzystania ze szkolnej pracowni multimedialnej w czasie wolnym, przynoszenie do szkoły telefonu lub innego urządzenia elektronicznego.
- b) Celem sankcji powinno być zatrzymanie przemocy, zapewnienie poczucia bezpieczeństwa poszkodowanemu uczniowi, wzbudzenie w sprawcy refleksji na temat swojego zachowania, pokazanie całej społeczności szkolnej, że cyberprzemoc nie będzie tolerowana.
- c) Podejmując decyzję o karze należy brać pod uwagę:
- rozmiar i rangę szkody,
 - czas trwania prześladowania,
 - świadomość popełnionego czynu,
 - motywację sprawcy,
 - rodzaj rozpowszechnionego materiału.

7. Działania wobec ofiary cyberprzemocy.

- a) Ofiara cyberprzemocy otrzymuje w szkole pomoc psychologiczno- pedagogiczną udzielaną przez pedagoga lub wychowawcę.
- b) Podczas rozmowy z uczniem, który jest ofiarą cyberprzemocy, należy zapewnić go o tym, że postąpił właściwie zgłaszając wydarzenie. Powinno mu się powiedzieć, że rozumie się, w jak trudnej jest sytuacji i zapewnić go, że nikt nie ma prawa tak się wobec niego zachowywać. Ważne jest stanowcze zapewnienie, że szkoła nigdy nie będzie tolerowała aktów przemocy.
- c) Dziecko- ofiara powinno otrzymać poradę, jak ma się zachowywać, aby zapewnić sobie poczucie bezpieczeństwa : nie utrzymywać kontaktów ze sprawcą, nie kasować dowodów tj. e-maili, SMS-ów, MMS-ów, zdjęć, filmów. Ważna jest też zmiana danych kontaktowych np. na komunikatorze, zmiana adresu e - mail, a nawet w szczególnie trudnych sytuacjach numeru telefonu(oczywiście robią to rodzice). Podczas rozmowy bardzo ważna jest obserwacja dziecka i zwrócenie uwagi na jego pozawerbalne zachowanie (zażenowanie, smutek, poczucie winy).
- d) Bardzo ważne jest monitorowanie sytuacji ucznia w kierunku, czy nie są stosowane wobec niego żadne akty odwetu. Rodzice dziecka muszą być poinformowani o zdarzeniu i muszą dostać wsparcie i poradę za strony szkoły (pedagog, wychowawca, dyrektor).

8. Ochrona świadków, którzy zgłaszają zdarzenie.

Ważne jest, by w wyniku interwencji nie narażać świadka na groźby i zdarzenia ze strony sprawcy. Całe postępowanie powinno być prowadzone w sposób bardzo dyskretny i poufny. Jeżeli tak nie będzie, to dziecko może bać się, że wobec niego też może wystąpić takie zdarzenie i zostanie nazwany „donosicielem”. Dlatego podczas takiej rozmowy pedagog, wychowawca, dyrektor powinien wzbudzić swoim zachowaniem zaufanie oraz poczucie bezpieczeństwa, wykazać zrozumienie i empatię. Należy powiedzieć uczniowi, że postąpił właściwie, że wymagało to od niego odwagi. Należy zapewnić go o dyskrecji i nie ujawniać jego danych osobowych (chyba, że jest to na prośbę policji). Niedopuszczalne jest konfrontowanie świadka za sprawcą, ostantacyjne

wzywanie go z lekcji ! Niewłaściwe działania mogą spowodować, że następnym razem nie będzie osoby, która zgłosi się jako świadek wydarzenia.

9. Sporządzenie dokumentacji z zajęcia

Pedagog szkolny zobowiązany jest do sporządzenia notatki służbowej z rozmów ze sprawcą, poszkodowanym, ich rodzicami oraz świadkami zdarzenia. Jeżeli rozmowa była np. w obecności innego nauczyciela powinien on również ją podpisać. Jeżeli zabezpieczono jakieś dowody, powinny być załączone do dokumentacji.

10. Powiadomienie sądu rodzinnego i policji

W przypadku, gdy rodzice odmawiają współpracy ze szkołą lub nie stawiają się do szkoły, a uczeń - sprawca nie zaniechał dotychczasowego postępowania, konieczne jest zawiadomienie o sprawie sądu rodzinnego, w szczególności, kiedy pojawiają się informacje o innych przejawach demoralizacji ucznia. Podobnie postępuje się, gdy szkoła wykorzysta wszystkie dostępne środki, a uczeń nie wykazuje poprawy zachowania.

W wypadku bardzo drastycznych aktów agresji z naruszeniem prawa dyrektor szkoły zgłasza ten fakt policji, która prowadzi dalsze działania.

XI. PROCEDURA: POSTĘPOWANIE Z DZIECKIEM PRZEWLEKLE CHORYM

1. Obowiązki rodzica:

- W przypadku ucznia rozpoczynającego naukę w Szkole Podstawowej Nr 1 w Gryfowie Śląskim rodzic najpóźniej do 1 września powinien dostarczyć do sekretariatu szkoły informacje o stanie zdrowia dziecka przewlekle chorego, objawach choroby, zagrożeniach zdrowotnych, przyjmowanych lekach i ich wpływie na organizm.
- Jeśli choroba zostanie zdiagnozowana podczas uczęszczania do szkoły rodzic powinien niezwłocznie poinformować o tym fakcie wychowawcę.
- Rodzic jest zobowiązany do stałej współpracy z wychowawcą dziecka chorego.

Podawanie leków uczniom z chorobą przewlekłą:

W odniesieniu do ucznia z chorobą przewlekłą, kiedy występuje konieczność stałego podawania mu leków w szkole, rodzice dziecka zobowiązani są do przedłożenia informacji:

a) na jaką chorobę dziecko choruje?

b) jakie leki na zlecenie lekarza zażywa (nazwa leku, sposób dawkowania)?

c) konieczne jest również dołączenie zlecenia lekarskiego oraz pisemnego upoważnienia pielęgniarki do podawania dziecku leków; w czasie nieobecności pielęgniarki w szkole

- w sytuacji, gdy stan zdrowia dziecka wymaga podania leku lub wykonania innych czynności (np. kontroli poziomu cukru we krwi u dziecka chorego na cukrzycę; podawanie leku drogą wziewną dziecku choremu na astmę) - czynności te mogą wykonywać również inne osoby (w tym: samo dziecko, rodzic, nauczyciel), jeżeli odbyły odpowiedni instruktarz w tym zakresie. Osoby przyjmujące zadanie muszą wyrazić na to zgodę, zaś posiadanie wykształcenia medycznego nie jest wymogiem koniecznym. Delegowanie przez rodziców uprawnień do wykonywania czynności związanych z opieką nad dzieckiem oraz zgoda pracownika szkoły i zobowiązanie do sprawowania opieki winny mieć formę umowy pisemnej pomiędzy rodzicami dziecka przewlekle chorego, a pracownikiem szkoły.

2. Obowiązki wychowawcy:

- Wychowawca jest zobowiązany do przekazania informacji Radzie Pedagogicznej i pozostałym pracownikom szkoły o sposobach postępowania z chorym dzieckiem na co dzień oraz w sytuacji zaostrzenia objawów czy ataku choroby.

3. Obowiązki nauczycieli:

- Nauczyciele są zobowiązani dostosować formy pracy dydaktycznej, dobór treści i metod oraz organizację nauczania do możliwości psychofizycznych tego ucznia, a także do objęcia go różnymi formami pomocy psychologiczno-pedagogicznej.
- W przypadku nasilenia choroby u dziecka podczas pobytu w szkole dyrektor lub nauczyciel

- niezwłocznie informuje o zaistniałej sytuacji rodziców lub prawnych opiekunów.
4. Główne sposoby pomocy przewlekłemu choremu dziecku realizowane przez grono pedagogiczne, innych pracowników szkoły oraz uczniów:
- zapewnienie poczucia bezpieczeństwa psychicznego i fizycznego oraz zaufania do grupy i nauczyciela
 - pomoc w pokonywaniu trudności, uczenie samodzielności oraz nowych umiejętności
 - budowanie przyjaznych relacji w zespole klasowym
 - traktowanie chorego dziecka jako pełnoprawnego członka klasy,
 - uwrażliwianie dzieci zdrowych na potrzeby i przeżycia dziecka chorego,
 - uwrażliwianie dziecka chorego na potrzeby i przeżycia innych uczniów,
 - motywowanie do kontaktów i współdziałania z innymi dziećmi,
 - dostarczanie wielu możliwości do działania i osiągania sukcesów,
 - motywowanie do aktywności i rozwoju zainteresowań,
 - pomoc w nadrabianiu zaległości szkolnych, dostosowanie wymagań do aktualnych możliwości psychofizycznych dziecka,
 - rozmowy o uczuciach i trudnych sprawach,
 - zapewnienie dziecku wsparcia i pomocy psychologiczno-pedagogicznej,
 - stała współpraca z rodzicami, pielęgniarką i nauczycielami,
 - odpowiednia organizacja czasu pracy ucznia.

DZIECKO Z CUKRZYCĄ

Cukrzyca to „grupa chorób metabolicznych charakteryzujących się hiperglikemią (wysoki poziom glukozy we krwi, większy od 250mg/dl), wynikającą z defektu wydzielania i/lub działania insuliny (jedyny hormon powodujący obniżenie poziomu glukozy we krwi).

Ostre powikłania cukrzycy, czyli kiedy należy działać szybko i sprawnie:

Hipoglikemia (niedocukrzenie) Jest to niebezpieczna sytuacja, która wymaga natychmiastowego działania. Niedocukrzenie to krytyczny spadek poziomu glukozy we krwi, który stwarza realne zagrożenie dla organizmu. O hipoglikemii mówimy wtedy, gdy poziom cukru we krwi spadnie poniżej 60 mg/dl.

Objawy hipoglikemii:

- błądliwość skóry,
- nadmierna potliwość,
- drżenie rąk,
- ból głowy,
- ból brzucha,
- tachykardia (szybkie bicie serca),
- uczucie silnego głodu/wstręt do jedzenia,
- osłabienie,
- zmęczenie,
- problemy z koncentracją, niemożność skupienia się i zapamiętywania,
- chwiejność emocjonalna, nadpobudliwość, niepokój,
- nietypowe dla dziecka zachowanie/nagła zmiana nastroju,
- napady agresji lub wesołości przypominające stan upojenia alkoholowego,
- ziewanie/senność,
- zaburzenia mowy, widzenia i równowagi,
- zmiana charakteru pisma,
- dziecko staje się niegrzeczne, a nawet agresywne,
- dziecko nielogicznie odpowiada na zadawane pytania,
- kontakt dziecka z otoczeniem jest utrudniony, uczeń traci przytomność (śpiączka),
- drgawki.

Pamiętaj! Zapytaj rodziców dziecka chorego na cukrzycę typu 1 o najczęściej występujące u niej/niego objawy hipoglikemii.

Postępowanie przy HIPOGLIKEMII:

Po pierwsze nie wpadaj w panikę i nie zostawiaj dziecka samego!

Hipoglikemia lekka (dziecko jest przytomne, w pełnym kontakcie, współpracuje z nami, spełnia polecenia):

- oznaczyć glikemię na gleukometrze (potwierdzić niedocukrzenie),
- podać węglowodany proste: 5 — 15 gramów (najszybciej poziom cukru we krwi podniesie: ½ szklanki coca-coli lub soku owocowego, 3 kostki cukru rozpuszczone w ½ szklanki wody lub herbaty, glukoza w tabletkach lub w płynie, miód) — to bardzo ważne, gdyż rozpuszczona glukoza zacznie się wchłaniać już ze śluzówki jamy ustnej i szybko podniesie poziom glukozy we krwi.
- zawsze należy ponownie oznaczyć glikemię po 10 — 15 minutach, aby upewnić się, że nasze działania były skuteczne i poziom glikemii podnosi się. Jeżeli wartości glikemii się podnoszą można dziecku podać kanapkę (węglowodany złożone) lub przyspieszyć spożycie planowanego na później posiłku oraz ograniczyć aktywność fizyczną.
- zawsze należy dążyć do ustalenia przyczyny niedocukrzenia.

Hipoglikemia średnio-ciężka (dziecko ma częściowe zaburzenia świadomości, pozostaje w ograniczonym kontakcie z nami).

W tym stanie bezwzględnie konieczna jest pomoc osoby drugiej. Postępowanie podobne do opisanego wyżej:

- oznaczyć glikemię (potwierdzić niedocukrzenie). Jeżeli jesteś pewny, że dziecko może połykać — podaj dziecku do picia płyn o dużym stężeniu cukru np. 3 — 5 kostek cukru rozpuszczone w ½ szklanki wody, coca-cola, sok owocowy.
- jeżeli dziecko nie może połykać — postępuj tak jak w przypadku hipoglikemii ciężkiej — patrz niżej.

Hipoglikemia ciężka (dziecko jest nieprzytomne, nie ma nim żadnego kontaktu, nie reaguje na żadne bodźce, może mieć drgawki).

Dziecku, które jest nieprzytomne NIE WOLNO podawać niczego do picia ani do jedzenia! (istnieje ryzyko, że się zachłyśnie lub udusi).

Co należy zrobić :

- ułożyć dziecko na boku,
- wstrzyknąć domięśniowo glukagon (patrz niżej)*. Zastrzyk z glukagonem może podać pielęgniarka szkolna, ale możesz to zrobić sam – jest to zastrzyk ratujący życie,

- wezwać pogotowie ratunkowe !,

- skontaktować się z rodzicami dziecka.

*** podanie glukagonu:**

- glukagon znajduje się w gabinecie pielęgniarki szkolnej w szklanej szafie,
- klucz do gabinetu i szafy umieszczony jest w pokoju nauczycielskim na tablicy z kluczami,
- pojemnik z glukagonem jest opisany:
- podanie glukagonu wykonać najlepiej w miśsień uda.

Po podaniu glukagonu dziecko powinno odzyskać przytomność po kilkunastu minutach.

Dopiero, gdy dziecko odzyska przytomność i będzie w dobrym kontakcie można mu podać węglowodany doustnie (sok, coca-cola, tabletka glukozy).

PAMIĘTAJ!

Jeżeli dziecko z cukrzycą zostanie znalezione nieprzytomne — z niewiadomych przyczyn — należy zawsze podejrzewać, że ma ciężkie niedocukrzenie i postępować jak opisano powyżej! Dziecko nie może podejmować wysiłku fizycznego o, dopóki wszystkie objawy hipoglikemii nie ustąpią.

Hiperglikemia- (wysoki poziom glukozy we krwi). Jest to druga z niebezpiecznych sytuacji dotyczących leczenia dziecka z cukrzycą typu 1. Bardzo wysoki poziom glukozy we krwi utrzymujący się przez dłuższy czas, może doprowadzić do rozwoju kwasicy cukrzycowej, która jest stanem bezpośredniego zagrożenia życia.

Objawy hiperglikemii:

- wzmożone pragnienie oraz potrzeba częstego oddawania moczu,
- rozdrażnienie, zaburzenia koncentracji,
- złe samopoczucie, osłabienie, przygnębienie, apatia.

Jeśli do ww. objawów dołącza :

- ból głowy,
- ból brzucha,
- nudności i wymioty,
- ciężki oddech (tzw. „oddech kwasicy”), może to świadczyć o rozwoju kwasicy cukrzycowej. Należy wtedy bezzwłocznie:
- zbadać poziom glukozy na glukometrze,
- sprawdzić czy w moczu obecna jest glukoza i ciała ketonowe,
- skontaktować się z pielęgniarką oraz rodzicami.

Postępowanie podczas HIPERGLIKEMII:

W przypadku znacznej hiperglikemii ważne są trzy elementy: podanie insuliny, uzupełnianie płynów oraz samokontrola.

Insulina:

- Jeśli poziom glukozy we krwi wynosi więcej niż 250 mg/dl uczeń powinien otrzymać dodatkową dawkę insuliny, tak zwana dawką korekcyjną, w celu obniżenia zbyt wysokiego poziomu glukozy.
- Ilość insuliny, która należy podać w celu obniżenia poziomu glukozy jest indywidualna dla każdego chorego dziecka.
- Rodzice powinni przekazać wychowawcy pisemną informację na ten temat.
- Sposób podania insuliny jest zależny od metody leczenia.
- Dziecko leczone przy pomocy wtryskiwaczy — podać insulinę penem (podskórna iniekcja), dziecko leczone przy pomocy pompy — podać insulinę poprzez wciśnięcie odpowiednich przycisków znajdujących się na pompie.
- Małe dzieci wymagają wtedy szczególnej kontroli, sprawdzenia czy wprowadziły odpowiednią dawkę insuliny!

Uzupełnianie płynów i samokontrola:

- Dziecko powinno dużo pić (ilość płynów zależy od wieku!), przeciętnie 1 litr w okresie 1,5- 2 godzin. Najlepszym płynem jest niegazowana woda mineralna.
- Po okresie około 1 godziny od podania korekcyjnej dawki insuliny należy dokonać kontrolnego pomiaru glikemii (stężenie glukozy powinno zacząć się obniżać).
- W razie stwierdzenia hiperglikemii dziecko nie powinno jeść, dopóki poziom glikemii nie obniży się (na skutek podanej dawki korekcyjnej).

W KAŻDYM Z WYŻEJ WYMIENIONYCH PRZYPADKÓW ZAWSZE WZYWAMY POGOTOWIE RATUNKOWE I ZAWIADAMIAMY RODZICÓW DZIECKA!

Szkolny kodeks praw dziecka z cukrzycą:

Każdemu dziecku z cukrzycą typu 1 należy zapewnić w szkole:

- możliwość zmierzenia poziomu glukozy na glukometrze w dowolnym momencie – także w trakcie trwania lekcji;
- możliwość podania insuliny;
- możliwość zmiany zestawu infuzyjnego w przypadku leczenia osobistą pompą insulinową w odpowiednich warunkach zapewniających bezpieczeństwo i dyskrecję ;

- właściwe leczenie niedocukrzenia zgodnie ze schematem ustalonym z pielęgniarką szkolną i rodzicami dziecka;
- możliwość spożycia posiłków o określonej godzinie, a jeśli istnieje taka potrzeba, nawet w trakcie trwania lekcji;
- możliwość zaspokojenia pragnienia oraz możliwość korzystania z toalety, także w czasie trwania zajęć lekcyjnych;
- możliwość uczestniczenia w pełnym zakresie w zajęciach wychowania fizycznego oraz różnych zajęciach pozaszkolnych, np. wycieczkach turystycznych, zielonych szkołach.

DZIECKO Z ASTMĄ

Jednym z podstawowych objawów jest duszność jako subiektywne uczucie braku powietrza spowodowane trudnościami w jego swobodnym przechodzeniu przez zwężone drogi oddechowe. Gdy duszność jest bardzo nasiloną możemy zauważyć, że usta dziecka a także inne części ciała są zasinione. Konsekwencją zwężenia oskrzeli jest pojawienie się świszczącego oddechu. Częstym objawem astmy oskrzelowej jest kaszel. Najczęściej jest to kaszel suchy, napadowy, bardzo męczący. Zaostrzenie astmy może być wywołane przez: kontakt z alergenami, na które uczulone jest dziecko, kontakt z substancjami drażniącymi drogi oddechowe, wysiłek fizyczny, zimne powietrze, dym tytoniowy, infekcje. W przypadku wystąpienia duszności należy podać dziecku wziewnie lek rozkurczający oskrzela zgodnie z zaleceniem lekarza.

Nakazy:

1. Częste wietrzenie sal lekcyjnych.
2. Dziecko, które ma objawy po wysiłku, powinno przed lekcją wychowania fizycznego przyjąć dodatkowy lek.
3. Ćwiczenia fizyczne należy zaczynać od rozgrzewki.
4. W przypadku wystąpienia u dziecka objawów duszności należy przerwać wykonywanie wysiłku i pozwolić dziecku zażyć środek rozkurczowy.

Zakazy:

1. Chorzy uczniowie nie powinni uczestniczyć w pracach porządkowych.
2. W okresie pylenia roślin dzieci z pyłkowicą nie mogą ćwiczyć na wolnym powietrzu oraz nie powinny uczestniczyć w planowanych wycieczkach poza miasto.
3. Astma oskrzelowa wyklucza biegi na długich dystansach, wymagających długotrwałego, ciągłego wysiłku.
4. W klasach, gdzie odbywają się lekcje nie powinno być zwierząt futerkowych.

Ograniczenia:

1. Uczeń z astmą może okresowo wymagać ograniczenia aktywności fizycznej i dostosowania ćwiczeń do stanu zdrowia.
2. Dziecko uczulone na pokarmy powinno mieć adnotacje od rodziców, czego nie powinno spożywać.

Obszary dozwolone i wskazane dla dziecka:

1. Dzieci chore na astmę powinny uczestniczyć w zajęciach z wychowania fizycznego, wysportowane dziecko lepiej znosi okresy zaostrzeń choroby.
2. Uczeń z astmą nie powinien być trwale eliminowany z zajęć z wychowania fizycznego.
3. Dzieci z astmą mogą uprawiać biegi krótkie, a także gry zespołowe.
4. Dzieci z astmą mogą uprawiać gimnastykę i pływanie.
5. Dzieci z astmą mogą uprawiać większość sportów zimowych. Bardzo ważny jest dobry kontakt szkoły z rodzicami, po to, aby wspólnie zapewnić dziecku bezpieczne warunki nauki i pobytu w szkole. Pozwoli to zmniejszyć nadopiekuńczość rodziców a dziecku rozwijać samodzielność i zaufanie do własnych możliwości i umiejętności. Tylko współdziałanie szkoły z rodzicami i lekarzem prowadzącym pomoże prawidłowo

funkcjonować dziecku z astmą oskrzelową w środowisku, gdzie spędza wiele godzin w ciągu dnia.

Postępowanie podczas ataku astmy:

Objawy

- Męczący, suchy kaszel
- Świszczący, głośny oddech
- Przyspieszenie oddechu
- Trudności w oddychaniu, uczucie ucisku w klatce piersiowej
- Trudności w mówieniu z powodu skróconego oddechu
- Poruszanie skrzydełkami nosa przy oddychaniu
- Wciąganie dołka jarzmowego, nadmierne ruchy klatki piersiowej przy oddychaniu
- Sine usta, paznokcie.

Postępowanie:

- Podaj dziecku 2 wdychy leku rozkurczającego oskrzela- salbutamolu (przez komorę pośrednią z maską lub ustnikiem jeśli to możliwe bądź bezpośrednio z dozownika) w odstępie 10—20 sekund. Po wykonaniu maksymalnego wydechu dziecko uwalnia dawkę z pojemnika zaraz na początku manewru intensywnego i głębokiego wdychu. Po wdychu konieczne jest zatrzymanie oddechu na 10 sekund.

• **WEZWIJ POGOTOWIE RATUNKOWE.**

- Pozwól dziecku odpocząć i przyjąć dowolną pozycję ciała.
- Nie zmuszaj dziecka do położenia się (w czasie napadu duszności zazwyczaj dziecko woli siedzieć i podpierać się rękami z głową spuszczoną w dół).
- Zachowaj spokój i zachęcaj dziecko do spokojnego oddychania
- Uważnie obserwuj dziecko i nigdy nie pozostawiaj go bez opieki osoby dorosłej.
- Skontaktuj się z rodzicami dziecka.
- Co 10 minut oceniaj stan dziecka. Jeśli duszność się nie zmniejsza podaj kolejne 2 dawki salbutamolu i powtarzaj tę procedurę aż do przybycia pogotowia.

***Lek rozkurczający oskrzela (salbutamol)** w postaci inhalatora dziecko chore powinno nosić przy sobie np. w plecaku oraz dodatkowo lek ten powinien być w gabinecie pielęgniarki szkolnej na wypadek stwierdzenia jego braku u dziecka.

Ważne, aby w przypadku wystąpienia ataku astmy zachować spokój i zachęcać dziecko do spokojnego oddychania. Nie należy dziecku polecać położenia się, gdyż w pozycji leżącej duszność może się nasilić.

DZIECKO PRZEWLEKLE CHORE:

Mukowiscydoza to ciężka choroba genetyczna. Chorują na nią głównie dzieci i osoby młode. Mukowiscydoza powoduje wytwarzanie w organizmie chorych gęstego i lepkiego śluzu, który zatyka drogi oddechowe, wywołując postępujące wyniszczenie płuc, a w konsekwencji niewydolność oddechową i przedwczesną śmierć. Choroba ta dotyka także narządy układu pokarmowego, w rezultacie czego chorzy wolniej rosną i słabiej przybierają na wadze.

Problemy dzieci chorej na mukowiscydozę:

- Choroba trwa całe życie
- Zmiany chorobowe są postępujące i nieodwracalne
- Konieczne jest stałe leczenie i rehabilitacja
- Częste pobyty w szpitalach zwiększają absencję szkolną

Zmiany w funkcjonowaniu dziecka spowodowane chorobą:

- Większa męczliwość, ograniczenia ruchowe
- Trudności w oddychaniu (duszność)
- Kaszel
- Zaburzenia koncentracji uwagi

- Lęk i poczucie zagrożenia

Trudności funkcjonowania w środowisku szkolnym:

- Konieczność kontrolowania objawów choroby (kaszel, odkrztuszanie wydzieliny)
- Lęk przed brakiem akceptacji ze strony rówieśników
- Niska motywacja do nauki spowodowana brakiem nadziei na realizację marzeń
- Informowanie i tłumaczenie innym istoty swojej choroby
- Ograniczenie aktywności i sprawności fizycznej
- Niska odporność psychofizyczna
- Uzależnienie od pomocy otoczenia
- Zaległości szkolne związane z częstymi nieobecnościami.

Przedłużające się napięcie powoduje u dziecka, które się boi, blokadę emocjonalną, która tworzy blokadę procesów poznawczych, motywacji wewnętrznej i racjonalnej aktywności. W okresach większego nasilenia objawów, np. wzmożonego kaszlu, dzieci mogą mieć trudności ze snem w nocy. To z kolei jest częstą przyczyną rozdrażnienia lub trudności w koncentracji uwagi.

Dziecko musi wykonywać szereg zabiegów, w tym drenaż i inhalacje. Czynności te mogą wpływać na zmęczenie dziecka podczas zajęć szkolnych (np. wynikające z konieczności wcześniejszego niż rówieśnicy wstawania rano).

Spożywane przez ucznia z mukowiscydozą enzymy nie są niebezpieczne ani uzależniające, nie są to używki. Pomagają one w trawieniu i powinny być spożywane przed każdym posiłkiem i przekąską.

Postępowanie z dzieckiem chorym na mukowiscydozę:

- Należy utrzymywać stałą współpracę z rodzicami (opiekunami) dziecka.
- W przypadku nasilenia choroby u dziecka podczas pobytu w szkole dyrektor lub nauczyciel niezwłocznie informuje o zaistniałej sytuacji rodziców lub prawnych opiekunów.
- W przypadku ataku kaszlu może wystąpić potrzeba zażywania płynów podczas zajęć lekcyjnych. Kaszel jest konieczny do oczyszczenia płuc ze zbędnego śluzu.
W przypadku, kiedy staje się uciążliwy dla klasy, nauczyciel powinien usprawiedliwić chwilową niedyspozycję ucznia i pozwolić mu na wyjście do toalety bez zbędnego dla ucznia skrępowania przed pozostałymi uczniami. Kadra pedagogiczna oraz rówieśnicy dziecka powinni wiedzieć, że taki kaszel nie zaraża!
- Umożliwienie choremu dziecku wychodzenie do toalety bez niepotrzebnego skrępowania przed pozostałymi uczniami.
- Nie ma przeszkód w wykonywaniu przez ucznia z mukowiscydozą ćwiczeń fizycznych. Wszystkie jednak powinny być dostosowane do możliwości ucznia, tym to on sam powinien decydować o granicy swojej wytrzymałości. Osobom z mukowiscydozą nie zaleca się biegów na czas, nurkowania oraz skoków do wody, za to korzystne są wszelkie gry zespołowe. Nauczyciel powinien być świadomy potrzeby dodatkowych płynów zarówno przed rozpoczęciem przez dziecko aktywności fizycznej, jak i w jej trakcie oraz po niej.

XII. PROCEDURA: POSTĘPOWANIE Z UCZNIEM, KTÓRY ZGŁASZA ZŁE SAMOPOCZUCIE (PRAWDOPODOBIENSTWO CHOROBY)

1. Nauczyciel odsyła ucznia w asyście innego, rozsądnego kolegi, do pielęgniarki szkolnej lub ją wzywa. Pielęgniarka w razie potrzeby kontaktuje się z rodzicami ucznia lub wzywa służby ratownicze. O stanie zdrowia dziecka informuje wychowawcę.
2. W sytuacji, gdy na terenie szkoły nie ma pielęgniarki szkolnej nauczyciel podejmuje następujące działania:
 - zasięga opinii wychowawcy, który w razie potrzeby kontaktuje się z rodzicami dziecka i ustala z nimi dalsze postępowanie;
 - w przypadku nieobecności wychowawcy, telefonicznie kontaktuje się z rodzicami,

przekazuje informację o stanie zdrowia dziecka i ustala z nimi, czy istnieje potrzeba wcześniejszego powrotu dziecka do domu. Rodzice informują nauczyciela o tym, kto odbierze dziecko ze szkoły;

- w nagłych sytuacjach zagrażających zdrowiu dziecka dyrektor lub nauczyciel powiadamia służby ratownicze (pogotowie ratunkowe) oraz rodziców.
3. Uczeń nie może być zwolniony z lekcji (samodzielnie opuścić teren szkoły) i pozostać bez opieki.

XIII. PROCEDURA: POSTĘPOWANIE W PRZYPADKU, GDY UCZEŃ WAGARUJE

1. Wychowawca przeprowadza rozmowę z uczniem z w celu ustalenia przyczyn jego nieobecności w szkole.
2. Wychowawca kontaktuje się z rodzicami (prawnymi opiekunami) ucznia w celu potwierdzenia informacji uzyskanych od ucznia.
3. W przypadku, gdy nieobecności ucznia powtarzają się, wychowawca informuje o zaistniałej sytuacji pedagoga szkolnego i wspólnie organizują spotkanie z uczniem i jego rodzicami (prawnymi opiekunami).
4. Wpis z przeprowadzonej rozmowy umieszcza się w dokumentacji pedagoga szkolnego i w dzienniku lekcyjnym w rubryce „Kontakty z rodzicami”.
5. W przypadku, gdy niemożliwe jest nawiązanie kontaktu z rodzicami ucznia, dyrektor szkoły wysyła pisemne zawiadomienie do rodziców (prawnych opiekunów) o absencji ucznia w szkole.
6. W przypadku braku reakcji rodziców (prawnych opiekunów) lub braku oczekiwanych efektów rozmów dyrektor zawiadamia właściwe organy (sąd, policja) o nierealizowaniu przez ucznia obowiązku szkolnego.
7. Wobec ucznia, którego nieobecności są wynikiem wagarów stosuje się kary regulaminowe, w tym obniżenie oceny ze sprawowania.
8. Wszelkie formy kontaktów z rodzicami (łącznie z nieudanymi próbami nawiązania kontaktu) należy odnotować w dzienniku lekcyjnym.

XIV. PROCEDURA: POSTĘPOWANIE W SPRAWACH SPORNYCH I KONFLIKTACH

1. Sporne sprawy i konflikty na terenie szkoły rozwiązuje się następująco:
 - Konflikt pomiędzy uczniami na terenie klasy rozstrzyga wychowawca klasy. Pomocą służy mu pedagog/psycholog szkolny. W sytuacjach długotrwałego, ostrego konfliktu, o udział w spotkaniu wyjaśniającym i zamykającym konflikt, proszeni są rodzice uczniów.
 - Konflikt pomiędzy uczniami różnych klas rozstrzyga pedagog/psycholog szkolny we współpracy z wychowawcami klas. W sytuacjach długotrwałego, ostrego konfliktu, o udział w spotkaniu wyjaśniającym i zamykającym konflikt, proszeni są rodzice uczniów.
 - Konflikt pomiędzy uczniem i nauczycielem rozstrzyga dyrektor/ wicedyrektor wspólnie z wychowawcą ucznia.
 - Konflikt między nauczycielami – rozstrzyga dyrektor.
 - Konflikt między nauczycielem, a dyrektorem rozstrzyga Rada Pedagogiczna, a w konieczności organ nadzorujący szkołę.
 - Konflikt między nauczycielem, a rodzicami ucznia – rozstrzyga dyrektor, przy czym rodzic ma prawo odwołać się do organu nadzorującego szkołę.
2. Spory rozstrzygane są na polubownym posiedzeniu z udziałem stron, którego posiedzenie dotyczy.
3. Termin posiedzenia ustalany jest wspólnie przez zainteresowane strony.
4. Z polubownego posiedzenia sporządzana jest notatka służbowa, przechowywana u dyrektora lub pedagoga szkolnego.

XV. PROCEDURA: POSTĘPOWANIE WOBEC UCZNIA PALĄCEGO PAPIEROSY (W TYM E-PAPIEROSY)

1. Nauczyciel lub inny pracownik szkoły, który zauważy, że uczeń pali papierosy lub ma uzasadnione podejrzenie, że uczeń użył wyrobów tytoniowych, informuje o tym fakcie wychowawcę klasy. Jeśli to możliwe, natychmiast upomina ucznia, a także odbiera mu papierosy i zabezpiecza je, aby zwrócić rodzicom.
2. Jeśli uczeń został po raz pierwszy przyłapany na używaniu papierosów, wychowawca:
 - a) udziela uczniowi upomnienia i wpisuje je do dziennika klasowego,
 - b) informuje ucznia o kolejnych krokach, jakie zamierza podjąć w jego sprawie, oraz o dalszych konsekwencjach, jakie mu grożą w razie powtórnego palenia papierosów,
 - c) przeprowadza z uczniem indywidualną rozmowę profilaktyczną na temat mechanizmu uzależnienia od nikotyny i konsekwencji palenia papierosów, starając się jednocześnie ocenić przyczyny i rozmiary problemu ucznia,
 - d) informuje o sytuacji pedagoga szkolnego,
 - e) informuje rodziców/opiekunów ucznia o incydencie i wzywa ich do szkoły na rozmowę, podczas rozmowy wspólnie z rodzicami/opiekunami ucznia rozważa możliwe przyczyny sięgania ucznia po papierosy, zobowiązuje ich do nadzoru nad dzieckiem oraz informuje o konsekwencjach, jakie mu grożą w razie powtórnego palenia papierosów,
 - e) wyciąga wobec ucznia konsekwencje przewidziane w regulaminie szkoły,
 - f) może zobowiązać go do przygotowania prezentacji o szkodliwości palenia papierosów dla całej klasy.
3. Jeśli jest to drugi incydent związany z paleniem papierosów przez danego ucznia lub zachodzi uzasadnione podejrzenie, że uczeń ten używa wyrobów tytoniowych, wychowawca:
 - a) postępuje jak w pkt. 2. a) – b),
 - b) informuje o zdarzeniu pedagoga szkolnego, który wpisuje ucznia na listę uczniów palących papierosy i niezwłocznie przeprowadza z uczniem rozmowę profilaktyczną na temat szkodliwości palenia tytoniu oraz prawnych konsekwencji palenia przez niego tytoniu;
 - c) informuje o zdarzeniu dyrektora szkoły,
 - d) informuje rodziców/opiekunów ucznia o incydencie i wzywa ich wraz z dzieckiem do szkoły na rozmowę,
 - e) podczas rozmowy rozważane są przyczyny sięgania ucznia po papierosy oraz możliwości zaprzestania przez niego tej praktyki; uczeń zostaje zobowiązany do zaprzestania sięgania po papierosy, a rodzice do szczególnego nadzoru nad dzieckiem. Ponadto wychowawca informuje ucznia oraz jego rodziców/opiekunów o konsekwencjach, jakie mu grożą w razie dalszego palenia papierosów,
 - f) wyciąga wobec ucznia konsekwencje przewidziane w regulaminie szkoły.
4. Jeżeli sytuacja opisana w pkt. 3 powtarza się po raz trzeci, wychowawca:
 - a) postępuje jak w pkt. 2. a) – b),
 - b) informuje o zdarzeniu pedagoga szkolnego oraz dyrektora szkoły,
 - c) telefonicznie oraz pisemnie (listem poleconym) informuje rodziców/opiekunów ucznia o sytuacji i wzywa ich wraz z dzieckiem do szkoły na rozmowę z udziałem pedagoga szkolnego (a w razie potrzeby także dyrektora szkoły),
 - d) podczas rozmowy rozważane są przyczyny sięgania ucznia po papierosy oraz możliwości zaprzestania przez niego tej praktyki. Następnie między uczniem, wychowawcą a rodzicami/opiekunami, w obecności pedagoga szkolnego (a w razie potrzeby także dyrektora szkoły), spisywany jest kontrakt zobowiązujący ucznia do

- podporządkowania się zapisom kontraktu, a jego rodziców/opiekunów – do szczególnego nadzoru nad dzieckiem, współpracy ze szkołą oraz zgłoszenia się z nim do placówki specjalistycznej w celu udzielenia uczniowi pomocy w wyjściu z nałogu. Ponadto wychowawca informuje ucznia oraz jego rodziców/opiekunów o konsekwencjach, jakie mu grożą w razie dalszego palenia papierosów,
- e) wyciąga wobec ucznia konsekwencje przewidziane w regulaminie szkoły,
5. Uczeń otrzymuje pisemną naganą dyrektora szkoły.
 6. W razie potrzeby pedagog tworzy z uczniów, u których ujawniono problem palenia, grupę terapeutyczną i pracuje z nią (poza godzinami obowiązkowych zajęć szkolnych); może też pracować z danym uczniem indywidualnie.
 7. W przypadku złamania postanowień kontraktu przez ucznia lub jego rodziców/opiekunów, bądź braku skutecznej reakcji rodziców/opiekunów na informacje o paleniu tytoniu przez ucznia, dyrektor szkoły informuje sąd rodzinny o zagrożeniu demoralizacją małoletniego. Jeśli uczeń palił w miejscu objętym zakazem palenia (np. na terenie szkoły), dyrektor szkoły może dodatkowo poinformować o zdarzeniu policję, ponieważ palenie wyrobów tytoniowych w miejscach objętych zakazem podlega karze grzywny.

XVI. PROCEDURA: POSTĘPOWANIE W PRZYPADKU WULGARNEGO SŁOWNICTWA UCZNIA

Gdy nauczyciel jest świadkiem używania przez ucznia wulgarnego słownictwa ma bezwzględny obowiązek zareagowania. Nauczyciel:

1. Sam przeprowadza rozmowę z uczniem.
 2. Wpisuje odpowiednią informację do klasowego zeszytu uwag w rubryce ucznia .
 3. Powiadamia o tym fakcie wychowawcę klasy.
- Jeżeli świadkiem stosowania wulgarnego słownictwa jest pracownik obsługi, zgłasza ten fakt wychowawcy klasy, który wpisuje informację do klasowego zeszytu uwag i powiadamia rodzica/opiekuna prawnego.
- W przypadku powtarzających się zachowań wychowawca:
1. Przeprowadza rozmowę z rodzicami/opiekunami ucznia i sporządza krótką notatkę z przeprowadzonej rozmowy.
 2. W przypadku braku poprawy przekazuje sprawę pedagogowi szkolnemu, który przeprowadza rozmowę z uczniem i rodzicami.
 3. W przypadku braku poprawy wychowawca lub pedagog powiadamia dyrektora, który udziela uczniowi upomnienia lub podejmuje inne kroki przewidziane regulaminem szkoły.

XVII. PROCEDURA: POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU, GDY UCZEŃ UNIEMOŻLIWIA PRZEPROWADZENIE LEKCJI

1. Nauczyciel ustnie upomina ucznia i informuje o dalszych konsekwencjach.
2. Wpisuje uwagę do dziennika.
3. W przypadku, gdy powyższe sposoby działania okazują się nieskuteczne, wzywa pedagoga szkolnego i/lub dyrekcję oraz powiadamia wychowawcę klasy.
4. Pedagog szkolny przeprowadza rozmowę dyscyplinującą z uczniem.
5. Jeżeli negatywne zachowanie powtarza się lub eskaluje, do szkoły wzywa się rodziców ucznia. Wspólnie z pedagogiem i/lub dyrekcją zostaje wypracowany dalszy sposób postępowania z dzieckiem. Ze spotkania sporządza się notatkę służbową.
6. Uczeń w obecności rodzica, pedagoga i/lub dyrekcji podpisuje kontrakt, w którym zobowiązuje się do przestrzegania określonych reguł zachowania.
7. Wychowawca/dyrektor stosuje sankcje oparte o Statut szkoły.
8. Jeżeli szkoła wykorzysta wszystkie dostępne jej środki oddziaływań wychowawczych,

a ich zastosowanie nie przynosi oczekiwanych rezultatów, pedagog wspólnie z dyrekcją szkoły pisemnie powiadamia sąd rodzinny lub policję. Dalszy tok postępowania leży w kompetencji tych instytucji.

XVIII. PROCEDURA: POSTĘPOWANIE W PRZYPADKU NISZCZENIA MIENIA SZKOŁY LUB PRYWATNEGO PRZEZ UCZNIA

1. Fakt niszczenia (zniszczenia) mienia szkolnego/ prywatnego zgłasza każdy kto:
 - a) jest świadkiem niszczenia (zniszczenia) mienia szkolnego/ prywatnego na terenie szkoły,
 - b) stwierdził, iż mienie szkolne/ prywatne zostało zniszczone na terenie szkoły.
2. Nauczyciel lub pracownik szkoły, któremu zgłoszono fakt niszczenia (zniszczenia) mienia szkolnego/ prywatnego, powiadamia wychowawcę ucznia.
3. Wychowawca ucznia, który dopuścił się niszczenia mienia szkolnego/ prywatnego podejmuje następujące działania:
 - a) rozmawia z uczniem na temat zaistniałej sytuacji;
 - b) powiadamia pedagoga szkolnego lub psychologa oraz dyrektora /wicedyrektora szkoły, w razie potrzeby również pielęgniarkę szkolną, jeśli sprawca, bądź osoby obecne przy zdarzeniu doznały obrażeń.
 - c) informuje rodziców/ prawnych opiekunów ucznia o wyrządzonej szkodzie.
4. Dyrektor/ wicedyrektor szkoły podejmuje decyzję o wezwaniu patrolu policji i sporządzeniu notatki o incydencie z udziałem ucznia, jeśli uzna zniszczenie mienia za znaczne.
5. Wychowawca w porozumieniu z dyrektorem/wicedyrektorem i pedagogiem szkolnym podejmuje decyzję o sposobie zadośćuczynienia lub ukarania sprawcy oraz podejmuje decyzję o dalszym działaniu, w szczególności ustalany jest z uczniem i jego rodzicami/ prawnymi opiekunami sposób i termin naprawienia wyrządzonych szkód lub uiszczenia opłaty za ich naprawę.
6. Jeśli szkoda nie zostanie naprawiona w ustalonym terminie, dyrekcja szkoły wzywa rodziców/ prawnych opiekunów ucznia do natychmiastowego wywiązania się poczynionych ustaleń.
7. Procedura ta nie obowiązuje w przypadku uszkodzenia mienia prywatnego, którego posiadanie na terenie szkoły jest zabronione i za które szkoła nie ponosi odpowiedzialności.

XIX. PROCEDURA: PRÓBA SAMOBÓJCZA UCZNIA

1. Działania uprzedzające, zapobiegawcze:
 - a) omówienie problematyki na forum Rady Pedagogicznej,
 - b) monitorowanie stanu psychicznego uczniów, reagowanie na symptomy ostrego, chronicznego stresu, objawy depresji.
2. Działania interwencyjne:
 - a) dokonanie szybkiej oceny zagrożeń, np. wg klucza:
RYZIKO UMIARKOWANE - UCZEŃ MÓWI O SAMOBÓJSTWIE, ALE NIE MÓWI JAK TO ZROBI, NIE BYŁO WCZEŚNIEJSZYCH PRÓB SAMOBÓJCZYCH,
DUŻE RYZIKO - UCZEŃ MÓWI JAK TO ZROBI, BYŁY WCZEŚNIEJSZE PRÓBY,
EKSTREMALNE RYZIKO - UCZEŃ PODJĄŁ PRÓBĘ NIEUDANEGO ZAMACHU SAMOBÓJCZEGO LUB INNE DZIAŁANIA ZAGRAŻAJĄCE WŁASNEMU ZDROWIU LUB ŻYCIU,
 - b) towarzyszenie uczniowi, nie pozostawianie go samego, doprowadzenie ucznia w bezpieczne, ustronne miejsce,
 - c) zabezpieczenie przestrzeni, przez usunięcie wszystkiego, co może ułatwić realizację zamiaru,

- d) zebranie wstępnych informacji o okolicznościach zdarzenia,
- e) podjęcie działania w celu ratowania życia i zdrowia poszkodowanego, w szczególności wezwanie pogotowia ratunkowego - zadbanie o to, żeby interwencja służb przebiegała dyskretnie,
- f) zawiadomienie wychowawcy, pedagoga szkolnego oraz dyrekcji szkoły, poinformowanie o wynikach swojej oceny sytuacji (ryzyka);
- j) Powiadomienie rodziców/ opiekunów prawnych przez wychowawcę.

3. Działania naprawcze:

- a) Zespół Wychowawczy i Profilaktyki opracowuje dalszą strategię udzielania pomocy psychologiczno – pedagogicznej na terenie szkoły, konsultując się ze specjalistami z PPP lub placówki opieki zdrowotnej,
- b) Zorganizowanie wsparcia dla rodziny, aby wzmocniła wzajemne więzi – rozmowy wspierające z pedagogiem szkolnym, skierowanie do instytucji wspierających rodzinę w wychowaniu i opiece.

XX. PROCEDURA: ŚMIERĆ UCZNIA

Procedura postępowania nauczycieli w przypadku konieczności zawiadamiania o śmierci ucznia:

- 1. Powiadamianie o śmierci zawsze powinno się odbywać w bezpośrednim kontakcie i powinno dostarczać wyłącznie niezbędnych informacji.
- 2. Bardzo ważne jest udzielenie pierwszego wsparcia rodzinie.
- 3. Należy zwrócić szczególną uwagę na ochronę godności, okazanie szacunku wobec ofiary jak i powiadamianej rodziny.
- 4. Powiadomienie powinno odbyć się w czasie możliwie jak najkrótszym od ustalenia tożsamości ofiary i ustalenia tożsamości osób jej najbliższych,
- 5. Przed powiadomieniem należy zebrać informacje o relacjach ofiary z osobą powiadamianą, o stanie zdrowia osoby powiadamianej (zwłaszcza choroby serca, krążenia, cukrzyca itp.), które są istotne do przewidywania sposobu reakcji osoby powiadamianej. Osoby powiadamiane mogą reagować w sposób bardzo emocjonalny, mogą potrzebować pierwszej pomocy. Warto przygotować sobie wsparcie pogotowia medycznego, żeby móc umożliwić w razie potrzeby natychmiastową interwencję lekarską,
- 6. Powiadomienie o śmierci powinno odbywać się, przez co najmniej dwie osoby: jedna udziela informacji, druga zaś obserwuje reakcję osoby powiadamianej.
- 7. Powiadomienie powinno odbyć się na terenie przyjaznym osobie powiadamianej.
- 8. Zawiadomienie powinno być możliwie jak najprostsze. Powinno się wyrazić współczucie, przykrość i zrozumienie. Trzeba być przygotowanym na udzielenie wszystkich informacji, jakich będzie wymagała osoba powiadamiana. Osoby te często czują potrzebę dowiedzenia się szczegółów dotyczących śmierci bliskiego, okoliczności itp. (jak, w jaki sposób, kiedy, gdzie). Udzielane informacje powinny być proste i związane. Należy unikać drastycznych szczegółów i informacji niepotrzebnych, odnoszących się do drugorzędnych elementów sprawy.
- 9. Po zawiadomieniu o śmierci nie należy zostawić rodziny i bliskich zmarłego samych, bez opieki. Pracownik szkoły powinien pozostać przy nich tak długo, aż minie pierwsza reakcja- szok lub pojawiają się osoby bliskie np. członkowie rodziny, znajomi, przyjaciele.
- 10. Należy podać swoje dane kontaktowe (telefon, ewentualnie adres), aby udzielić informacji lub/ i wsparcia, w razie potrzeby. Aby rodzina ofiary nie czuła się osamotniona, należy podać adresy instytucji udzielających wsparcia.
- 11. Jeżeli rodzina zmarłego nie znajduje się w miejscu zamieszkania, należy powiadomić

sąsiadów o potrzebie kontaktu z rodziną (powodem jest wydarzenie nadzwyczajne, interwencja z udziałem lekarza itp.), natomiast nie należy udzielać szczegółowych informacji sąsiadom, nie należy wspominać o śmierci, aby to nie oni zawiadomili rodzinę zmarłego.

12. W realiach szkolnych rodzina nie powinna dowiadywać się o śmierci ucznia z mediów lub od osób trzecich. Obowiązek informowania leży po stronie personelu szkoły, dyrekcji.
13. Absolutnie unikać należy powierzania zadania informowania o śmierci dzieciom lub nastolatkom.

XXI. PROCEDURA: ŻAŁOBA PO ŚMIERCI UCZNIA

Procedura postępowania w przypadku żałoby po śmierci ucznia (za wyjątkiem śmierci samobójczej)

1. Działania uprzedzające: omówienie procedury postępowania na forum Rady Pedagogicznej, omówienie tematyki stresu, traumy, żałoby, reakcji typowych dla stresu pourazowego na forum Rady Pedagogicznej.
2. Działania interwencyjne:
 - poinformowanie nauczycieli, wychowawców,
 - przypomnienie zasad rozmowy z uczniami, uwzględniając elementy odreagowania np. na godzinach wychowawczych, innych lekcjach.
 - poinformowanie o możliwości uczestniczenia w ceremoniach pogrzebowych.
3. Działania naprawcze:
 - należy ocenić potrzeby uczniów, ze szczególnym uwzględnieniem reakcji stresu pourazowego,
 - współpraca z pedagogiem szkolnym lub specjalistą z PPP,
 - ułatwienie kontaktu ze specjalistami z placówek wsparcia zewnętrznego, przekazanie wykazu placówek wraz z numerami telefonów.

XXII. PROCEDURA: POSTĘPOWANIE W PRZYPADKU ATAKU TERRORYSTYCZNEGO

1. Każdy, kto zauważy lub pozyska informację o zagrożeniu atakiem terrorystycznym (wtargnięcie na teren szkoły napastników z bronią palną, nożami, ładunkami wybuchowymi lub innymi niebezpiecznymi narzędziami) powinien natychmiast powiadomić dyrektora szkoły i policję.
2. W przypadku uzyskania informacji o wtargnięciu napastników na teren szkoły nauczyciel przebywający z klasą w sali lekcyjnej powinien: zebrać wszystkich uczniów w rogu sali po prawej lub lewej stronie drzwi, „zbudować” z ławek i krzeseł barykadę chroniącą uczniów, nie ulegać panice, uspokajać uczniów, próbować wezwać pomoc (np. wysyłając sms)
3. W przypadku wtargnięcia napastników do budynku podczas przerwy należy: w pełni podporządkować się wezwaniom napastników, nie prowokować napastników do użycia siły lub broni, nie wykonywać gwałtownych ruchów, o każdym zamiarze zmiany miejsca lub położenia uprzedzać napastników, nie ulegać panice (nie krzyczeć), w razie potrzeby i po uzyskaniu zgody napastników udzielić pierwszej pomocy przedmedycznej potrzebującym, starać się zapamiętać jak najwięcej szczegółów dotyczących wyglądu i zachowania napastników oraz przebiegu zdarzenia, po usunięciu zagrożenia nie dotykać pozostawionych przez napastników przedmiotów.
4. Po dotarciu do szkoły odpowiednich służb (policja, straż, jednostki antyterrorystyczne) należy podporządkować się ich zaleceniom.
5. W trakcie działań policji należy pozostać na miejscu do odwołania chroniąc twarz, klatkę piersiową i brzuch.

6. Po odwołaniu niebezpieczeństwa należy natychmiast powiadomić rodziców uczniów.
7. Po odwołaniu niebezpieczeństwa należy powiadomić Kuratorium Oświaty.
8. W możliwie najkrótszym czasie po zdarzeniu należy przeprowadzić w klasach oraz umożliwić pracownikom szkoły spotkania z psychologiem.

XXIII. PROCEDURA: POSTĘPOWANIE NA WYPADEK OGŁOSZENIA ALARMU BOMBOWEGO

1. Każda osoba, która przyjęła zgłoszenie o podłożeniu ładunku wybuchowego, obowiązana jest natychmiast powiadomić o tym dyrektora szkoły lub osobę zastępującą.
2. Przyjmując informację o podłożeniu bomby należy zapamiętać lub zapisać jak najwięcej szczegółów lub w miarę możliwości nagrać rozmowę.
3. Odbierający telefon powinien tak prowadzić rozmowę, aby stworzyć możliwość zidentyfikowania (choć w przybliżeniu) sprawcy zamachu, zadając w miarę możliwości następujące pytania: Kiedy bomba wybuchnie? Gdzie jest w tej chwili? Jakiego rodzaju jest to bomba? Jak ona wygląda? W którym konkretnie miejscu jest ona umieszczona? Dlaczego podłożył Pan(i) bombę? Skąd Pan(i) telefonuje? Gdzie Pan(i) w tej chwili się znajduje? Czy mogę w czymś Panu(i) pomóc? Czy chce się Pan(i) z kimś skontaktować? Czy Pan(i) jest konstruktorem bomby? Proszę podać swoje nazwisko i imię? Inne pytania uzależnione są od konkretnej sytuacji. Podczas rozmowy należy zwrócić uwagę na odgłosy w tle (ulica, maszyny, klawiatura, komunikaty, muzyka), płęć osoby dzwoniącej, akcent, słownictwo, ewentualna wada wymowy, wiek, itp.
4. Dyrektor szkoły podejmuje decyzję o powiadomieniu policji, straży pożarnej i pogotowia ratunkowego. Powiadamiając policję, należy podać:
 - a) treść rozmowy przeprowadzonej ze zgłaszającym o podłożeniu ładunku wybuchowego w obiekcie- należy dokładnie zapisać tekst groźby.
 - b) swoje nazwisko, nazwę i adres szkoły oraz numer telefonu, z którego prowadzona jest rozmowa.

Nie odkładać słuchawki do czasu potwierdzenia przyjęcia zgłoszenia!

5. Dyrektor szkoły podejmuje decyzję o ogłoszeniu ewakuacji oraz odcięciu dopływu prądu i gazu.
6. Ewakuacja odbywa się zgodnie z obowiązującą w placówce instrukcją.
7. Po przybyciu właściwych służb, należy bezwzględnie stosować się do ich zaleceń.
8. Po przeszukaniu budynku i uzyskaniu zapewnienia ze strony odpowiednich służb, że budynek jest bezpieczny, można wrócić do zajęć lekcyjnych.
9. Po zakończeniu działań na terenie szkoły należy niezwłocznie powiadomić rodziców uczniów.

Wykrycie/znalezienie bomby lub podejrzanego przedmiotu

1. Każda osoba, która zauważyła podejrzenie wyglądający przedmiot (torbę, walizkę) obowiązana jest niezwłocznie powiadomić o tym dyrektora szkoły lub osobę odpowiedzialną za bezpieczeństwo.
2. Dyrektor szkoły podejmuje decyzję o poinformowaniu policji, straży pożarnej i pogotowia ratunkowego.
3. Powiadamiając odpowiednie służby należy podać miejsce i opis przedmiotu, który może być ładunkiem wybuchowym, z zaznaczeniem czy został wskazany przez zgłaszającego podłożenie bomby, czy też wykryty przez pracowników bądź innych użytkowników obiektu.
4. Do czasu przybycia policji należy zabezpieczyć rejon zagrożenia w sposób uniemożliwiający dostęp uczniom i innym osobom. Nie należy używać w pobliżu podejrzanego ładunku urządzeń radiowych (radiotelefonów, tel. komórkowych).
5. Dyrektor szkoły podejmuje decyzję o przeprowadzeniu ewakuacji całej szkoły lub tylko

zagrożonego segmentu oraz o sposobie powiadomienia (sygnał alarmowy dla całej szkoły, indywidualna informacja w przypadku ewakuacji segmentu).

6. Ewakuacja odbywa się zgodnie z obowiązującą instrukcją alarmową.
7. Po przybyciu właściwych służb, należy bezwzględnie stosować się do ich zaleceń.
8. Po zakończeniu działań na terenie szkoły należy niezwłocznie powiadomić rodziców uczniów.

Po wybuchu bomby

1. Po przejściu fali uderzeniowej należy ocenić sytuację pod kątem ilości osób poszkodowanych i natychmiast powiadomić straż pożarną, pogotowie i dyrektora szkoły lub osobę zastępującą.
2. W miarę możliwości należy udzielić pierwszej pomocy przedmedycznej najbardziej potrzebującym.
3. Jak najszybciej po wybuchu należy przeprowadzić ewakuację zgodnie z obowiązującą instrukcją.
4. Dyrektor szkoły lub osoba zastępująca powiadamia policję, straż pożarną, pogotowie i Kuratorium Oświaty.
5. Po przybyciu właściwych służb, należy bezwzględnie stosować się do ich zaleceń.
6. Po zakończeniu działań na terenie szkoły należy niezwłocznie powiadomić rodziców uczniów.
7. Powrót pracowników i uczniów do budynku jest możliwy dopiero po uzyskaniu zgody od odpowiednich służb.
8. W możliwie najkrótszym czasie po zdarzeniu należy przeprowadzić w klasach oraz umożliwić pracownikom szkoły spotkania z psychologiem.

XXIV. PROCEDURA: POSTĘPOWANIE NA WYPADEK POJAWIENIA SIĘ AGRESYWNEGO INTRUZA (NAPASTNIKA)

1. Pracownicy obsługi szkoły kontrolują wszystkie wejścia osób postronnych na teren szkoły w godzinach pracy placówki.
2. W przypadku wejścia na teren szkoły osoby agresywnej, nauczyciel dyżurujący lub pracownicy obsługi starają się odizolować intruza od uczniów oraz powiadamiają pedagoga.
3. Pedagog i/ lub pracownik obsługi w sposób grzeczny i stanowczy prosi intruza o opuszczenie szkoły bądź udaje się z nim do gabinetu dyrektora szkoły.
4. W przypadku odmowy pedagog powiadamia dyrektora szkoły.
5. Dyrektor szkoły podejmuje decyzję o wezwaniu policji.

XXV. PROCEDURA: POSTĘPOWANIE PO ZAKOŃCZENIU KRYZYSU

1. Nauczyciele i pracownicy placówki/szkoły po zakończeniu kryzysu zobowiązani są do zapewnienia wsparcia i zwiększenia poczucia bezpieczeństwa. Specyficzne dla interwencji kryzysowej jest to, że należy ją podjąć niezwłocznie po wydarzeniu, tak szybko, jak to tylko możliwe.
2. W sytuacji kryzysowej dyrektor/wicedyrektor zobowiązany jest zwrócić się o pomoc psychologiczną do Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej i PCPR.
3. Wychowawca jest osobą towarzyszącą psychologowi/psychologom w jego/ w ich oddziaływaniu terapeutycznym. Inni pracownicy powinni być świadomi wagi tego problemu.
4. O czym opiekunowie powinni wiedzieć?
 - należy ucznia wysłuchać
 - dać uczniowi emocjonalne wsparcie ułatwiające emocjonalne odreagowanie
 - przeciwdziałać tendencjom do zaprzeczania

- dokonać oceny dotychczasowych sposobów radzenia sobie
 - szukać sprawdzonych strategii działania
 - stworzyć plan pomocy.
5. Czego opiekunowie powinni unikać:
- pocieszania,
 - dawania rad,
 - pouczania,
 - tłumienia reakcji emocjonalnych (np. zdania typu: "będzie dobrze", "nie płacz już", „uspokój się"),
 - pospieszania w działaniu,
 - wymuszania szybkich decyzji,
 - zbyt szybkiego podawania leków uspokajających.
6. Normalna reakcja na sytuację kryzysową jest reakcją tzw. stresu traumatycznego – to zespół zachowań, reakcji emocjonalnych i myśli związanych z wydarzeniem traumatycznym. Za czas trwania tej reakcji jako normalnej, przyjmuje się okres uczestnictwa w zdarzeniu kryzysowym do około 6 miesięcy po nim.
7. Wtedy uczniowie mogą:
- unikać rozmów o zdarzeniu lub nadmiernie się na nim koncentrować,
 - mieć nawracające, natrętne wspomnienia, bawić się w sytuację traumatyczną,
 - mieć koszmary senne,
 - doświadczać negatywnych emocji w sytuacjach związanych ze wspomnieniem traumy,
 - „nic nie pamiętać” – psychologiczna amnezja.
8. Ponadto można u nich zaobserwować spadek zainteresowań, regres w rozwoju, poczucie wyobcowania, strach przed planowaniem przyszłości, nadwrażliwość na bodźce, wspomnienia napadowe wywołane przez bodziec podobny, zaburzenia zachowania (agresja, picie alkoholu, palenie papierosów, obgryzanie paznokci itp.)
9. Aby normalna reakcja na kryzys nie przerodziła się w chroniczną - nauczyciele, wychowawcy powinni zadbać o pomoc psychologa, tworzyć klimat umożliwiający mówieniu o rzeczach trudnych, zapewnić dzieciom/młodzieży możliwość powrotu do normalnych zajęć i rytmu dnia, nie bagatelizować ich przeżyć, dawać jasne wytłumaczenia sytuacji, być z dziećmi/młodzieżą.

Osoby i instytucje, do których można zgłosić się o wsparcie w sytuacjach wymagających pomocy psychologiczno-pedagogicznej i wychowawczej:

- Szkoła Podstawowa nr 1 w Gryfowie Śl.: wychowawcy, pedagog, dyrekcja
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Gryfowie Śląskim,
- MGOPS w Gryfowie Śląskim,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lwówku Śląskim,
- Straż Miejska w Gryfowie Śląskim,
- Komisariat Policji w Gryfowie Śląskim.

PODSTAWY PRAWNE PROCEDUR:

1. Ustawa z 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz.U. z 2018 r., poz. 966)
2. Ustawa Karta Nauczyciela z dnia 26 stycznia 1982r. (Dz. U. 1982 Nr 3 poz. 19 z późn. zmianami, tekst jednolity Dz. U. z 2018r. poz. 967, 2245, 2019r. poz.730)
3. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 1982 r. Nr 35, poz. 228 z późn. zmianami – tekst jednolity Dz. U. z 2018r., poz. 969) oraz przepisy wykonawcze w związku z tą ustawą.
4. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 1982r. Nr 35, poz. 230 z późn. zmianami - tekst jednolity Dz. U. z 2018r., poz. 2137, 2244, z 2019r. poz. 730).
5. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2005 r. poz. 1485 z późn. zmianami - tekst jednolity Dz. U. z 2019r., poz. 852).
6. Ustawa o działaniach antyterrorystycznych z dnia 10 czerwca 2016r. Dz. U. z 2016r. poz. 904 tekst jednolity Dz. U. z 2019r., poz. 796)
7. Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 1991r. Nr 95, poz. 425 z późn. zmianami - tekst jednolity Dz. U. z 2018r., poz. 1457, 1560, 1669, 2245 z 2019r. poz. 730, 761).
8. Ustawa Kodeks Cywilny z dnia 23 kwietnia 1964r. (Dz. U. z 1964r. Nr 16, poz. 93 – tekst jednolity z 2018r. poz. 025, 1104, 1629, 2073, 2244, z 2019r. poz. 80)
9. Ustawa Kodeks Karny z dnia 6 czerwca 1997r. (Dz. U. z 1997r. Nr 88, poz. 553 – tekst jednolity z 2018r. poz. 1600, 2077, z 2019r. poz. 730, 858, 870)
10. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 31 grudnia 2002r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz. U. z 2002r. Nr 6, poz.69 z późn. zmianami)
11. Statut Szkoły Podstawowej Nr 1 w Gryfowie Śląskim z dnia 16.09.2019r.